

Franciszek Sowa

Polonistyka na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie

Biuletyn Polonistyczny 22/4 (74), 82-85

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

¹ Niniejszy spis bibliograficzny rejestruje tylko przeglądowo wybór najważniejszych prac z okresu 1975-1978 opublikowanych w Słowacji.

Dr Jozef Hvišč

Polonistyka na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie

Polonistyka bratysławska działa w ramach Katedry Sławistyki i Indoeuropeistyki Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Komeńskiego, której kierownikiem jest prof. PhDr. Šimon Ondruš, CSc. Jest ona drugim kierunkiem, który można studiować w połączeniu ze słowacystyką lub rusycystyką. Studia trwają pięć lat, przy czym czysto polonistyczne - cztery. Po czwartym roku studenci przystępują do egzaminów państwowych z literatury i języka polskiego. Piąty rok przeznaczony jest na pisanie pracy dyplomowej. Pracę tę można pisać na kierunku głównym lub pobocznym. Najczęściej prace dyplomowe pisze się na kierunku głównym, ale mają one wówczas charakter komparatystyczny; np. w 1977 r. obronione zostały m.in. prace o sufiksальной derywacji w języku słowackim i polskim oraz o twórczości Kochanowskiego i Lánieho.

Rekrutacja na studia odbywa się w odstępach 4 - 5-letnich, zależnie od wytycznych Ministerstwa Školstva SSR oraz zapotrzebowania rynku pracy. Jest to ważne, ponieważ polonistyka zaliczona została do kierunków nauczycielskich, a w Słowacji język polski nie jest przecież przedmiotem nauczania w szkołach. Najczęściej przyjmuje się 10-12 osób. W r. 1977 przyjęto 9 osób. Obecnie studiuje 8 osób na studiach dziennych i 3 osoby na studiach eksternistycznych. Na studiach dziennych mamy obecnie II rok studiów.

Studia polonistyczne odbywają się według następującego planu:

I rok:

wstęp do kultury i historii Polski (wykład w sem. I zakończony egzaminem), fonetyka i fonologia języka polskiego (wykład i proseminarium), literatura polska wieku oświecenia (wykład i proseminarium);

II rok:

morfologia języka polskiego (wykład i seminarium), literatura polska okresu romantyzmu i pozytywizmu (wykład i seminarium);

III rok:

składnia języka polskiego (wykład i seminarium), gramatyka historyczna i dialektologia (wykład i seminarium), literatura staropolska (wykład i seminarium), wykład monograficzny;

IV rok:

historia języka polskiego (wykład), stylistyka języka polskiego (wykład), seminarium przekładowe, literatura polska XX wieku (wykład i seminarium), polsko-słowackie związki literackie (wykład), seminarium dyplomowe.

Na wszystkich latach obowiązuje lektorat języka polskiego. Ponadto corocznie część studentów bierze udział w szkole letniej języka polskiego, a od III roku studiów studenci odbywają praktyki językowe w Polsce i semestralne pobyty w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Lektorat języka polskiego prowadzony jest również na kierunkach: filologia słowacka – filologia bułgarska, filologia słowacka – filologia hiszpańska, filologia słowacka – filologia niemiecka.

W Katedrze pracują następujący poloniści: PhDr. Anna Latáková (historia literatury), PhDr. Marta Pančíková (językoznawstwo), PhDr. Marián Servátka (językoznawstwo i stylistyka). Jako pracownicy Słowackiej Akademii Nauk z Katedrą związani są: doc. PhDr. Ferdinand Buffa, CSc. i PhDr. Jozef Hvišč, CSc. Obaj pracują w ramach godzin zleconych – doc. Buffa w zakresie językoznawstwa, a dr Hvišč w zakresie historii literatury.

PhDr. Anna Latáková jest długoletnim pracownikiem Katedry (obecnie przygotowuje rozprawę kandydacką), autorką artykułów o związkach czesko-polskich i słowacko-polskich. Przygotowała bibliografię artykułów polonistycznych ogłoszonych w Słowacji. W publikacjach w prasie codziennej zapoznała publiczność słowacką z pracą tajnego Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1939-1944. Współpracuje z polskimi pismami: "Pamiętnik Słowiański", "Rocznik Literacki" i in.

PhDr. Marta Pančíková pracuje w Katedrze od września 1978 roku, ale jej związki z Katedrą są wcześniejsze: tu w 1977 r. obroniła swą rozprawę doktorską i uzyskała tytuł PhDr. Jej praca omawiała

"Zložené podstatné mená v pol'štine a v slovenčine" (Rzeczowniki złożone w języku polskim i słowackim). Dla pisma "Slavica Slovaca" przygotowała omówienie t. 1 "Słownika języka polskiego" (red. M. Szymczak) oraz "Ilustrowanego rosyjsko-polskiego i polsko-rosyjskiego słownika" A. Bogusławskiego. Współpracuje z Instytutem Handlu Zagranicznego w Bratysławie, gdzie prowadzi lektorat języka polskiego i jest członkiem komisji egzaminacyjnej.

PhDr. Marián Servátka uzyskał w 1978 r. tytuł PhDr. na podstawie pracy: "Somatické frazeologizmy v slovenčine a w pol'štine". Obecnie podjął temat pracy kandydackiej: "Kontrastívna analiza pol'skej a slovenskej lexiky". Uczestniczy w przygotowaniu karpackiego atlasu gwarowego, współpracuje z pismami literackimi, np. "Romboidem" czy tygodnikiem "Nové slovo" oraz z prasą codzienną, gdzie umieszcza recenzje i analizy polskich utworów literackich; przekłada też poezję polską.

Doc. Ferdinand Buffa znany jest jako autor gramatyki języka polskiego, podręczników do nauki języka polskiego dla Słowaków, słowników słowacko-polskich i artykułów dotyczących języka polskiego oraz dialektów polskich.

Wszyscy poloniści Katedry wraz z lektorem języka polskiego pracują nad słownikiem polsko-słowackim, którego wersję słowacko-polską przygotowuje Uniwersytet Jagielloński.

W kręgach polskich badaczy-historyków literatury dobrze jest znany PhDr. Jozef Hvišč, CSc., dzięki swoim pracom poświęconym polskiej literaturze romantycznej i współczesnej oraz związkom literackim polsko-słowackim. Jego artykuły drukowane są m.in. w "Romboidzie", "Slovenských Pohl'adoch" oraz w czasopismach polskich. Omawia w nich najnowsze prace polskie z zakresu krytyki literackiej i historii literatury. Równocześnie przedstawia publiczności słowackiej twórczość literacką pisarzy polskich, których dzieła są tłumaczone na język słowacki. Niemal w każdym numerze literackich czasopism słowackich znajdują się jego recenzje i omówienia.

Co rok organizowane są w ČSRS konferencje na temat perspektyw polonistyki w tym kraju (w latach 1978 i 1979 - w Ołomuńcu).

Poloniści Katedry ściśle współpracują z Ośrodkiem Kultury Polskiej w Bratysławie, biorą udział w sympozjach (np. Sympozjum przekładowe w 1977 r., Sympozjum poświęcone literaturze dziecięcej i młodzieżowej w kwietniu 1978 r., literaturze faktu w dniach 22-23 V 1979 r.). Studenci polonistyki wraz ze studentami bułgarystyki zorganizowali w listopadzie 1977 r. wieczór poezji rewolucyjnej, a w r. 1978 akademię dla uczczenia 60 rocznicy odrodzenia Czechosłowacji i Polski.

W pracy Katedry uczestniczy również lektor języka polskiego dr Franciszek Sowa. Wygłosił on kilka referatów, np.: "Współpraca uczonych radzieckich i polskich w zakresie językoznawstwa i teorii literatury", "Rewolucja społeczna w Polsce w latach 1944-1946 a przejęcie władzy przez klasę robotniczą w ČSR w lutym 1948 r.", "Polsko-słowackie pogranicze językowe", oraz w Słowackim Towarzystwie Językoznawczym "Fonológia pol'ských nářečí na Spiši (na území Pol'ska a Československa)". Brał też czynny udział w pracach Szkoły Językowej jako członek państwowej komisji egzaminacyjnej d/s języka polskiego i współpracował ze słowackim Wydawnictwem Pedagogicznym oraz Słowackim literarnym fondom.

Na zakończenie trzeba dodać, że w pracy posługujemy się polską literaturą oryginalną, w którą regularnie zaopatruje nas "Polonicum". W ostatnim roku kontakty między Katedrą a "Polonicum" wyraźnie się ożywiły.

Dr Franciszek Sowa
lektor języka polskiego

Z działalności lektoratu języka polskiego w Preszowie

Polonistyka jako samodzielny kierunek studiów istnieje w Słowacji jedynie na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie. Na drugim słowackim uniwersytecie – Pawła Józefa Šafarika w Koszycach – prowadzony jest już od dziesięciu lat lektorat języka polskiego na Wydziale Filozoficznym w Preszowie, w ramach Katedry Slovenskeho Jazyka a Literatúry (Katedra Języka i Literatury Słowackiej). Do czerwca 1976 pracował tam w charakterze lektora dr Henryk Pustkowski z Uni-